

(ZORG) samen in de buurt

De uitdaging

Als je te maken hebt met een chronische aandoening, ben je vaak meer dan gemiddeld aangewezen op de mensen om je heen, om het leven te kunnen leiden zoals jij dat graag wilt. Om zingeving en levenslust te ervaren. Wat betekent dat, nu we naar een tijdvak bewegen waarin de buurt als zorgzame plek steeds belangrijker wordt? Hoe doen mensen met chronische uitdagingen hier in mee, wat is hun rol en plek in dit geheel?

Inleiding

Inhoud

Inleiding	2
Voor wie is deze oproep en hoe ziet een initiatief eruit?	3
Welke aanpak hebben wij voor ogen?	4
Wat houdt de subsidie in en waar moet je aan voldoen?	5
Hoe doe je een aanvraag?	6
Hoe ziet het tijdspad eruit en kun jij je voorbereiden?	7
Meer informatie	8
Bijlage I Social design en ontwerpend onderzoek	9
Bijlage II Wie zijn wij?	10

(ZORG) samen in de buurt

We zullen het meer van elkaar moeten hebben in de toekomst. Veel problemen, bijvoorbeeld rondom ouder worden, horen bij het leven en hebben geen professionele ondersteuning nodig, maar wel aandacht en hulp. Burgers kunnen niet alles zelf oplossen. Dan is het essentieel dat professionele zorg wordt ingeschakeld, in goede samenwerking met de netwerken en initiatieven van buurtbewoners die elkaar helpen. En dat de verschillende partijen elkaar vinden, begrijpen en versterken.

Een samenspel van mensen

Wij ondersteunen initiatieven t.b.v. mensen met chronische uitdagingen op gezondheidsgebied, die gebaseerd zijn op hun behoeften en dromen. Daar hoort meer bij dan goede zorg. Meedoen, betekenisvolle contacten, zelf beslissen op de (soms kleine) dingen die er voor je toe doen; dat allemaal is belangrijk. Zodat je een leven van goede kwaliteit kunt leiden, ook met aandoeningen. Samen met de mensen om je heen. Of het nu burens, familie en vrienden of professionals en vrijwilligers zijn, allemaal kunnen ze bijdragen. Zelf draag je ook bij aan het levensgeluk van anderen; je hebt altijd wat te geven. Het geheel werkt, omdat iedereen op zijn eigen manier bijdraagt.

In deze oproep staat de volgende hoofdvraag centraal:

Hoe bouwen we aan het samen zorgen in de buurt als uitgangspunt voor leven, met gezondheid als brede onderliggende waarde? Juist ook voor mensen met chronische gezondheidsuitdagingen?

Belangrijke vragen

- Hoe kunnen we met elkaar in de buurt bijdragen aan het ervaren van een betekenisvol leven. Een leven waar mensen zich kunnen (blijven) richten op wat er voor hen toe doet?
- Hoe vinden, begrijpen en versterken de verschillende partijen elkaar vanuit de bedoeling om (ook) juist de meer kwetsbare mensen te ondersteunen?
- Hoe kunnen mensen met gezondheidsuitdagingen hun ervaringen inzetten op een manier die hen voldoening geeft en ook toegevoegde waarde heeft voor anderen?
- Hoe verbinden professionals en hun instellingen zich betekenisvol aan de netwerken in de buurt?

Voor wie is deze oproep en hoe ziet een initiatief eruit?

Ervaringskunst en coalities

Het liefst zien we dat de mensen om wie het gaat zichtbaar aan de basis van een aanvraag staan. Waarbij hun ervaringskunst als motor dient, en dit is omgezet in een inspirerend en praktisch initiatief. Met name nodigen we ook gezondheidszorgpartijen uit, om als onderdeel van een 'coalitie' een aanvraag in te dienen en mee te doen in een creatieve zoektocht naar een antwoord op de hoofdvraag. Wij geloven in samenwerken over de schotten heen, uitgaande van het gewone leven. Coalities van bijvoorbeeld inwoners, gezondheidszorgaanbieders, sociaal ondernemers, wijkinitiatieven, welzijnsorganisaties, patiëntenorganisaties, naasten, onderwijsinstellingen en ervaringsdeskundigen, waarin alle verschillende perspectieven een plek krijgen. Eén (vertegenwoordigers van) deze organisaties treedt op als hoofdaanvrager voor het gezamenlijk initiatief van een samenwerkingsverband (in de maak).

Kenmerken van de initiatieven

De wensen en behoeften van de mensen om wie het gaat, vormen het vertrekpunt voor de initiatieven die wij honoreren. Deze zijn laagdrempelig, met synergie tussen de verschillende perspectieven, gaan open en lerend te werk, gebruikmakend van lokale energie en initiatiefkracht. We geven graag ruimte om vanuit het perspectief van de mensen zelf, dwars door schotten en muren heen, vooral samen te bouwen aan wat waardevol is. Vaak zijn dit initiatieven die door hun brede aanpak niet in een duidelijk hokje of beleidskader passen, maar de creatieve mogelijkheden binnen het systeem opzoeken. Graag zien we dat je gebruik maakt van alles wat er al is aan onderzoek, tools en concepten. Want dit alles staat niet op zichzelf, we zijn onderdeel van een beweging waarin iedereen telt, zijn eigen unieke bijdrage heeft en gezondheid wordt gezien als brede intrinsieke waarde. Samen kunnen we laten zien dat dit mogelijk is!

INSPIRATIE

Uitdagingen rondom psychiatrie

Steeds meer bewoners in Rotterdam West hebben te maken met vragen en uitdagingen rondom psychiatrie. Zorgvrijstaat wil, in samenwerking met professionals, kennis vergaren, zelfregie versterken en werken aan nieuwe steunstructuren in de wijk. 'Er was een potje vrijgespeeld, daarvan konden we de inzet van een wijkpsycholoog en -psychiater bekostigen. Zij mengden zich met de wijkgroepen, bijvoorbeeld tijdens gezamenlijke maaltijden. Daar vertelden ze over depressie, medicijngebruik, dat soort dingen. Ondertussen konden ze mensen ook iets meegeven over de omgang met hun depressieve buurman of ging de psychiater even kennismaken met iemands dochter die psychische klachten had.'

Welke aanpak hebben wij voor ogen?

Anders denken, anders doen

'In tijden van turbulentie is de turbulentie zelf niet het grootste probleem. Het grootse risico loop je als je de uitdagingen aanpakt met de logica van gisteren.* Ook in deze tijd weten we; meer van hetzelfde werkt niet (meer), het gaat om echt anders te denken en doen. Dat is lastig als je onder druk staat. Dan gaan we meestal al nog harder werken, door op de bekende weg, want dat is efficiënt. Denken we. Terwijl het anders moet en ook kan. Om bij die nieuwe mogelijkheden te komen is ruimte nodig. Ruimte om los te komen van de bekende routines. Ruimte voor creativiteit, voor een probeersfeer, voor het onbekende, voor het niet-weten. Methodes als 'ontwerpend onderzoek' en een brede samenwerking met (ongebruikelijke) partijen kunnen hierbij helpen. Daarom zijn dit belangrijke ingrediënten in deze oproep.

Ontwerpend onderzoek

Ontwerpend onderzoek speelt zich af aan de voorkant van initiatieven, waar de vraag verkend en gedefinieerd wordt. Het is mensgericht, vertrekt vanuit de ervaring en behoeften van de mensen voor wie het initiatief bedoeld is. Ervaringskennis wordt verdiept, veralgemeeniseerd en vertaald naar voorstellen voor verandering. Verbeel-

dingskracht wordt ingezet om alternatieve mogelijkheden te tonen en om mensen mee te nemen in wat ze zouden kunnen willen. Al doende en steeds bijstellend worden zo 'out of the box' oplossingen ontwikkeld in een open co-creatief proces, in gelijkwaardigheid met alle betrokkenen.

Zie bijlage voor meer over ontwerpend onderzoek

Samenwerking; 'We are co-builders of a common world'**

'Alle' partijen in de buurt zijn aan zet, je hebt iedereen nodig; de lokale wijsheid, de ervaringsdeskundigen, de professionele opgebouwde expertise, de georganiseerde en ongeorganiseerde burgers. In de beoogde samenwerking doen mensen mee vanwege betrokkenheid op het vraagstuk. De uitvoering is in handen van een breed samengesteld team, waaronder de mensen met chronische aandoeningen. De meervoudigheid van de verschillende perspectieven van betrokkenen zijn essentiële bouwstenen. De impact op is op voorhand niet te weten, maar die zit zeker ook in het samen aan de slag te gaan vanuit een gemeenschappelijke bedoeling en gedeeld eigenaarschap. In de eerste fase van een half jaar zien

INSPIRATIE

Burgerkracht benutten

Hollandscheveld doet mee aan een experiment onder de noemer domein overstijgende samenwerking. Roeli Mossel, medebestuurder van NNCZ, ziet mooie dingen gebeuren en gelooft in de kracht van burgers. 'Zonder burgers kun je de zorg niet duurzaam inrichten. Wij gaan met de mensen uit de buurt in gesprek: hoe wil je samenleven en van betekenis zijn? Wat heb je nog van ons nodig? Wat vraagt dat van ons? Dit gesprek kan overal plaats vinden waar mensen zich verbonden voelen. Vind de sociale verbanden die er al zijn, vraag je medewerkers naar de clubjes! We moeten stoppen met gesloten denken. Het alternatief kan van alles zijn. Het begint met een waarden discussie; wat vinden we belangrijk?'

we een ontwerper als procestrekker van het ontwerpend onderzoek. In de tweede fase, die een jaar duurt, verwachten we gedeeld leiderschap van de implementatie verantwoordelijken voor toetsing en doorontwikkeling naar de praktijk. Bestuurlijke goodwill en de intentie van betrokkenen om na de initiatieffase door te gaan met de ontwikkeling is belangrijk.

Wat houdt de subsidie in en waar moet je aan voldoen?

Subsidie

Per initiatief is een maximumbedrag van €110.000,- beschikbaar, voor twee fasen. Per fase wordt een aanvraag ingediend. Voor de eerste, ontwerpend onderzoeksfase van een half jaar is €45.000,- beschikbaar. Als algemene richtlijn geven we mee dat ongeveer 50% van de totale begroting in die fase beschikbaar gesteld is voor de inzet van ontwerpkracht en de andere 50% voor de samenwerkingspartners en direct betrokkenen. Gezien de identiteit van het fonds is sprake van een maximale (maatschappelijke) vergoeding op uurtarieven. Een beperkte doorkijk naar de tweede fase is onderdeel van de aanvraag voor de eerste fase.

Voor de tweede-, concretiseringsfase van een jaar is (bij de afronding van fase één) een nieuw plan nodig dat goedkeuring behoeft van het Agis Innovatiefonds. Voor deze fase is €65.000,- beschikbaar, verdeeld over de partijen. De totale looptijd van de projecten betreft 1,5 jaar. Zie de [toelichting op de begroting voor een gedetailleerde uitwerking van bovenstaande](#). Een subsidie wordt verstrekt op basis van de [algemene subsidievoorwaarden van het Agis Innovatiefonds](#).

Basisvoorwaarden waaraan het initiatief minimaal moet voldoen

- Het initiatief is mensgericht en sluit aan op de behoeften van mensen met een chronische aandoening, of ter voorkoming daarvan, met een positief effect op de kwaliteit van leven en/of eigen regie
- Ervaringsdeskundigheid is het vertrekpunt en de motor van het initiatief. Zowel van de mensen voor wie het bedoeld is, als de mensen daaromheen, zij zijn beiden direct betrokken
- Er is sprake van co-creatie met de mensen om wie het gaat, en hun sociale en professionele netwerk, in een integrale aanpak over de grenzen van sectoren, beroepen, en systeemwerelden.
- Het initiatief is niet financieerbaar via de zorgverzekering of (lokale) overheid en behoort niet tot het gangbare takenpakket van een instelling
- Vanaf de start is er aandacht voor duurzaamheid, dit krijgt vorm in gedeeld eigenaarschap, cofinanciering door samenwerkingspartijen en een implementatiestrategie

Beoordeling

Aanvragen worden voor beoordeling voorgelegd aan de adviescommissie van het Agis Innovatiefonds met daarop expertise op het gebied van ervaringsdeskundigheid, design en innovatie in het brede domein van gezondheid. Bij voldoende kwaliteit selecteren we maximaal negen voorstellen. Deze voorstellen voldoen aan onze beoordelingscriteria (zie onderstaand) en leveren ook met elkaar in samenhang een waardevolle bijdrage aan onze doelstellingen.

Beoordelingscriteria

Voldoet de aanvraag aan de basisvoorwaarden?

- In welke mate gaat de aanvraag in op de hoofdvraag van de oproep?
- Is het initiatief goed uitgewerkt en is er een realistische begroting?
- Welke methodieken worden ingezet om te komen tot een antwoord op de hoofdvraag?
- Hebben aanvragers en dragers kennis en kunde met dit soort projecten?
- Heeft de aanvraag hiermee (potentieel) kwaliteit en haalbaarheid?

Hoe doe je een aanvraag?

De complete aanvraag bestaat uit:

Aanvraagformulier

Een beknopt ingevuld Agis Innovatiefonds aanvraagformulier.

AANVRAAGFORMULIER

Plan van aanpak

Een plan van aanpak met daarin opgenomen een activiteitenplanning, de verwachte ureninzet en kosten voor prototyping, - testing en materiaal (Zie checklist plan van aanpak).

CHECKLIST

Begroting

Een op het plan van aanpak aansluitende begroting conform ons format in Excel en de daarbij bijbehorende toelichting.

BEGROTING

TOELICHTING

Bijlagen bij de aanvraag

Een uittreksel uit het register van de Kamer van Koophandel van de aanvragende partij, evenals statuten en jaarrapportages van de laatste twee jaar.

INSPIRATIE

Chronisch gezonde van Deysselbuurt

De Van Deysselbuurt in Amsterdam Nieuw-West staat aan de vooravond van grootschalige renovatie en sloop/ nieuwbouw. In opdracht van de woningbouwvereniging heeft een kunstenaarscollectief de herinrichting van de winkelpandjes en de publieke ruimte hier vorm gegeven, in co-creatie met buurtbewoners en -ondernemers. Rondom die buurtondernemers ontstond als vanzelf een 'informele collectieve zorgomgeving' waar veel bewoners behoefte aan hebben en waarin de buurtondernemers kunnen werken als schakels tussen formele en informele zorgomgeving. Vervolgens is in samenwerking met zorgverlener Humanitas DMH onderzocht hoe de informele en de formele zorg in de buurt beter op elkaar in kunnen spelen om elkaar zo te versterken t.b.v. de inwoners.

Hoe ziet het tijdspad eruit en kun jij je voorbereiden?

Tijdspad

- 4 maart 2024** ◆ **Indienen voorstel**
Op 4 maart 2024 om 17.00 uur sluit de termijn voor het indienen van de voorstellen voor de eerste fase die je kunt indienen via info@agisinnovatiefonds.nl
- 31 maart 2024** ◆ **Bekendmaken selectie**
Uiterlijk 31 maart 2024 17.00 uur maken we (gemotiveerd) bekend welke voorstellen door ons ondersteund worden en welke niet.
- mei 2024** ◆ **Start onderzoeksfase**
Vanaf mei 2024 starten de geselecteerde initiatieven van deze themaoproep. De ontwerpend onderzoeksfase duurt tot eind oktober 2024. Onderdeel hiervan is het opleveren van een eindverantwoording én plan van aanpak voor de tweede fase.
- januari 2025** ◆ **Concretiserende fase**
De tweede concretiserende fase start in januari 2025 en duurt 1 jaar. (Gedeeltelijke) implementatie is hier onderdeel van.

Meet-ups ter voorbereiding

Kennismaking online

We nodigen (potentiële) initiatiefnemers, coalitiepartijen en geïnteresseerde social designers uit om met elkaar en ons fonds kennis te maken in een informele setting via Teams

datum 23 november 2023
tijd 16.00 uur - 17.00 uur
locatie online

AANMELDEN

Kennismakingscafé

We nodigen (potentiële) initiatiefnemers, coalitiepartijen en geïnteresseerde social designers uit om met elkaar en ons fonds kennis te maken in een live informele setting

datum 17 november 2023
tijd 15.30 uur – 16.30 uur
locatie café in Utrecht

AANMELDEN

Meer informatie

Contact

Wij zijn beschikbaar voor vragen, bereid tot meedenken en sparren over je aanvraag of idee, dus schroom niet om contact op te nemen met Annemarie Kuiper en/of Gerdine van Ramshorst voor een bel- of Teams afspraak via subsidie@agisinnovatiefonds.nl of bel 085-0608669 op vrijdagmorgen tijdens ons telefonisch spreekuur tussen 09:00 en 13:00 uur.

Op de hoogte blijven?

Schrijf je hier in voor onze [nieuwsbrief](#)
Volg onze bedrijfspagina op [LinkedIn](#)

Met dank aan alle mensen met wie we inspirerende gesprekken mochten voeren over dit thema!

Citaten

* Peter Drucker

** Hannah Ahrendt

Achtergrondinformatie

<https://nlzorgtvoorelkaar.nl/home/default.aspx>

<https://www.waardigheidentrots.nl/actueel/nvtz-zorgzame-gemeenschappen/>

<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/03/15/een-lokaal-sociaal-contract>

<https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2023/06/20/met-de-stroom-mee>

<https://www.movisie.nl/publicatie/volop-positieve-dynamiek-wijken-buurten-dorpen>

<https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2023-05/Zorgzame-buurten-2023.pdf>

INSPIRATIE

Flexibele woongroep

Een [Buurtwoongroep](#) is een flexibele woongroep verspreid door de buurt, die bestaat uit mensen van verschillende generaties die een sociaal netwerk vormen, naar elkaar omkijken en samen dingen ondernemen. De leden beheren plekjes in de buurt, deze functioneren als (spontane) ontmoetingsplekken of bieden ruimte voor programmering. Denk aan een minimoestuin en het organiseren van het maandelijkse buurtcafé bij de lokale kringloopwinkel. Geïnspireerd door dit concept hebben inwoners en professionals een [BuurtWerkgroep](#) in Roosendaal opgezet. Deze draait nu volledig zelfstandig door inwoners en wordt op verzoek van hen zo nodig ondersteund door professionals uit het woon-, welzijn- en zorgdomein.

BIJLAGE I

Social design en ontwerpend onderzoek

In deze oproep wordt het eerste half jaar ontwerpend onderzoek gedaan. De uitvoering daarvan is in principe in handen van social designers. Graag gaan we hier kort in op wat dit inhoudt. Social designers zijn ontwerpers uit de creatieve industrie die zich hebben toegelegd op maatschappelijke vraagstukken, waaronder die in het sociaal - en gezondheidsdomein.

Ontwerpend onderzoek is een aanpak die o.a. deze ontwerpers hanteren. Het is een methode waarbij de mens (gebruiker) met zijn dromen, behoeften, wensen en drempels centraal staat. In eerste instantie is het een onderzoekend creatief proces met een open einde naar de kern van het vraagstuk en hoe diverse betrokkenen hierin staan. De ontwerper kijkt open en integraal naar alledaags gedrag en neemt daarbij een diversiteit aan invalshoeken en interpretaties mee.

Onzekerheid wordt omarmd om tot nieuwe inzichten en oplossingen te komen. Social designers zijn goed in het toepassen van vernieuwende interactievormen waarmee ervaringskennis wordt benut, verdiept en veralgemeniseert. Deze informatie wordt vertaald naar voorstellen voor verandering. Deze introduceren vaak een nieuw perspectief, een nieuwe manier van denken

en doen, met andere waarden in de omgang met het vraagstuk. Verbeeldingskracht en verhalen zijn belangrijke tools om alternatieve mogelijkheden te tonen en om mensen mee te nemen. In diverse uitprobeerrondes gaat de ontwerper co-creatief aan de slag met betrokkenen, om te ontdekken 'wat werkt'. Een veel gebruikt model is de 'double diamond'. Bron: <https://www.eurib.net/double-diamond-model>

Onze thematische oproepen tonen veel mooie voorbeelden van de samenwerking met ontwerpers en wat dat in co-creatie oplevert voor eindgebruikers.

Er is een hoge waardering voor (de samenwerking met) social designers, zo blijkt uit ons impactonderzoek van de Chronisch Gezond projecten in 2022. 90% Van de betrokken respondenten waardeert de initiatieven hoog of zeer hoog. Deze waardering heeft betrekking op het product of concept dat ontwikkeld is, maar ook op het (samenwerking)proces; de co-creatie. Specifieke zaken die daarbij genoemd worden, zijn de prettige en goede communicatie, het respect voor ieders inbreng, de gelijkwaardige manier van samenwerken en de speelse, creatieve interventies.

Betrokkenen waarderen de open menselijke blik waarmee ontwerpers op zoek gaan naar de werkelijke behoeften, niet gehinderd door aannames of professionele verkokering. Belangrijke 'bijvangst' is dat de frisse wind die ontwerpers meenemen, professionals vaak energie geeft en hun werkplezier voedt. Het motiveert hen om ook wat breder te denken en doen in hun dagelijks werk.

INSPIRATIE

Buurtgeluk

Het initiatief Buurtgeluk uit Deventer heeft zich ontwikkeld tot een mini-samenleving waarin iedereen zich op zijn eigen manier mee doet, verantwoordelijkheid draagt en van betekenis is voor anderen. Inwoners uit de wijk zijn deelnemers en medeorganisatoren van een veelheid aan informele en formele activiteiten en diensten. De kantine van een voetbalvereniging en het buurtverbindingencentrum zijn ontmoetingsplekken, waar licht dementerenden een mogelijkheid tot dagbesteding hebben, verzorgd door vrijwilligers in samenwerking met de zorgorganisaties. Een buurtconciërge spoort kwetsbare inwoners op en zorgt voor een maaltijdvoorziening. De voetbalvereniging, het verzorgingscentrum, welzijn, vele vrijwilligers en onderwijs (MBO en HBO) werken hier samen.

BIJLAGE II

Wie zijn wij?

Het Agis Innovatiefonds (AIF) draagt graag bij aan het mogelijk maken van initiatieven die de (zelf- of samen) regie versterken van hen die te maken hebben met de gevolgen van chronische aandoeningen. Dit ter verhoging van hun invloed op het dagelijks leven en de kwaliteit daarvan. Samenwerken vanuit een creatieve mindset zien we daarbij als een belangrijke inbreng.

Het programmabureau bestaat uit Annemarie Kuiper en Gerdine van Ramshorst. Op dit moment worden wij (administratief) ondersteund door een interim kracht. Wij werken vanuit betrokkenheid, zijn benaderbaar en toegankelijk; altijd bereid om mee te denken. Bijvoorbeeld via het wekelijkse spreekuur. Daarnaast stellen we ons netwerk waar mogelijk open om de impact van een project te vergroten. Dat doen we o.a. door mensen en initiatieven te verbinden en adviesgesprekken te voeren met lopende initiatieven. Dit klankborden doe we ook graag met initiatiefnemers die nog maar een pril idee hebben. Om zo samen uit te vinden wat het beste zou kunnen werken. Voor de projecten, maar ook voor onszelf; hoe we onze faciliterende, ondersteunende rol nog beter kunnen spelen. Dit alles met als doel effectiever, met meer kwaliteit en impact te werken aan duurzamere

resultaten voor de mensen waarop de initiatieven zijn gericht. Van elkaar leren is hierbij een must.

Graag delen we onze kennis, maar zien we vooral ook toegevoegde waarde ontstaan als initiatieven hun kennis en ervaringen met elkaar delen. Daarom organiseren en faciliteren we ook inhoudelijke meet-ups. In April 2022 was er bijvoorbeeld ons festival Frisse blik op eigen regie waarin de rol van ontwerpers in eigen regie projecten onderzochten n.a.v. de oproep Chronisch Gezond. Meet-ups organiseren we zoveel mogelijk op basis van behoefte van de projecten. Een open communicatie hierover is dan ook zeer wenselijk. Van projectdeelnemers stellen we de bereidheid tot het delen van ervaringen en inzichten zeer op prijs. Een (pro)actieve deelname aan dit soort activiteiten kun je aangeven in je urenraming.

Colofon

Datum van publicatie

6 november 2023

Contact

Postbus 339
3800 AH Amersfoort

info@agisinnovatiefonds.nl
www.agisinnovatiefonds.nl